

Babaların Yenidoğan Bakımına Katılmasının Baba-Bebek Bağlanmasına Etkisi

Sevilay ERGÜN ARSLANLI^{1*}, Ayda ÇELEBİOĞLU²

Derleme/Review

Geliş Tarihi / Received: 29.11.2022
Kabul Tarihi / Accepted: 25.12.2022

ÖZET

Son yıllarda, aile yapısındaki değişimler, kentleşme ve sanayileşmenin artması ve kadınların iş hayatına dahil olması babaların geleneksel rollerinde değişime neden olmuştur. Bu nedenlerden ötürü babalar önceki yıllardan daha çok bebek bakımına katılmak durumunda kalmaktadır. Baba bebek bağlanmasında, babaların bebek bakımına katılımı başta olmak üzere, babaların eğitim durumu, iş yoğunluğu, sosyo-ekonomik durumu, sosyal/psikolojik destek varlığı, eş ile ilişkileri oldukça fazla etkili olmaktadır. Bebek bakıma aktif olarak katılan ve bebekleri ile etkileşimde bulunan babaların bebeklerinin daha güvenli bir bağlanma yaşadıklarını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Bu derlemenin amacı babaların bebek bakımına katılımının baba bebek bağlanmasındaki önemini ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: Bebek bakımı, bağlanma, paternal bağlanma, yenidoğan

The Effect of Fathers' Participation in Newborn Care on Father-Infant Attachment

ABSTRACT

In recent years, changes in family structure, increasing urbanization and industrialization and the inclusion of women in business life have caused a change in the traditional roles of fathers. For these reasons, fathers have to participate in baby care more than in previous years. Fathers' participation in infant care, fathers' educational status, workload, socio-economic status, presence of social/psychological support and relationship with spouses are highly effective in father-infant attachment. Studies showing that the babies of fathers who actively participate in baby care and interact with their babies experience a more secure attachment. The aim of this review is to discuss the importance of fathers' involvement in infant care in father-infant attachment.

Keywords: Baby care, bonding, paternal attachment, newborn

¹ Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Çankırı, Türkiye. sevilayergun5555@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1068-4202

² Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin, TÜRKİYE aydac@mersin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5610-9801

* Sorumlu Yazar/Corresponding Author

GİRİŞ

Baba kavramı, Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından “çocuğu olan erkek” ve “aileyi oluşturan en temel üyelerden birisi” olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2022). Babalık rolü ise eşin gebeliği ile oluşmaya başlayan bir kavramdır (Canbay, 2020). Toplumsal yapıda meydana gelen hızlı değişimler ve kadının iş hayatına dahil olması babaların rollerinde önemli değişikliklere neden olmuştur. Babaların, 1970’li yıllardan önce aile içerisinde ekonomik gereksinimleri karşılayan ve otoriteyi sağlayan rolleri, günümüzde bebek ve çocuk bakımında daha çok sorumluluk üstlenecek şekilde değişmiştir. Bu değişim baba bebek arasındaki etkileşimi artırmış ve baba bebek bağlanmasını olumlu yönde etkilemiştir (Kuzucu, 2011).

Bağlanma gebelikle başlayan, ebeveynlerin fetüsün hareketlerini ve ultrason görüntülerini görmesiyle artan, doğumla birlikte gerçek anlamda kuvvetlenen duygusal ve güçlü bir bağdır. Bu duygusal bağ yaşamın ilk günlerinde bebeğe birincil bakım veren kişiler arasında gelişir ve bebekte güven duygusunun oluşmasını sağlar (Aydemir ve Arslan, 2016). Bebek yenidoğan döneminde (ilk 28 günlük dönem) dış ortama adapte olmak için ebeveynlerin bakımına her zamankinden daha çok ihtiyaç duyar. Beslenme, hijyen, güvenlik ve vücut sıcaklığının korunması yenidoğan bebeğin temel bakım gereksinimleridir. Ebeveynler, özellikle de babalar ilk dönemlerde bu temel bakım gereksinimlerini karşılamakta zorluk yaşamakta ve desteğe gereksinim duymaktadırlar (Yılmaz ve ark., 2018; Arslanlı ve Yiğit, 2022). Babalar yenidoğan bakımı konusunda gereksinim duydukları desteği başta eşleri olmak üzere, sağlık çalışanlarından arkadaşlarından ve akrabalarından alabilmektedirler (Başer ve ark., 2005; Shorey ve ark., 2017). Eşlerinden destek gören babalar yenidoğan bebek bakımına daha aktif ve istekli katılmaktadır. Bu durum baba bebek arasında iletişim ve etkileşimi artırarak bebeğin gelişimini ve güvenli bağlanmasını desteklemektedir (Benware, 2013; Güleç ve Kavlak, 2015; Korkmaz, 2020).

Erken dönemde babalarından bakım alan bebeklerin, almayanlara göre daha çok güvenli bağlanma davranışları gösterdiği, bilişsel ve sosyal gelişimlerinin daha iyi olduğu bilinmektedir (Güleç ve Kavlak, 2015; Barker ve ark., 2017). Ayrıca, erken dönemde güvenli bağlanma davranışı gösteren bebeklerin ileriki yaşamlarında iletişim kurma becerilerinin, empati yapma yeteneklerinin, benlik saygılarının ve bir sorunla karşılaşıldığında problem çözme yeteneklerinin daha iyi olduğu görülmüştür (Barker ve ark., 2017; Çetin ve Ersoy, 2017).

Güvenli bağlanmada sorun yaşayan ve erken dönemde güvensiz bağlanma (güvensiz-kararsız, güvensiz-çekişen ve güvensiz-dağınık) davranışları gösteren bebeklerde yaşamın ileriki dönemlerinde, fiziksel, psikolojik ve sosyal problemler görülmektedir (Korkmaz, 2020; Mathews ve ark., 2019; Kavalak ve Şirin, 2009). Ayrıca, bu bebeklerin çocukluk dönemlerinde çevrelerine karşı daha sinirli ve düşük sosyal becerilerinin olduğu gözlemlenmiştir (Durmazoğlu ve ark., 2020). Bu derleme, babaların yenidoğan bebek bakımına katılmalarının baba bebek bağlanması üzerine etkisini incelenmeyi amaçlamaktadır.

BAĞLANMA KAVRAMI

Bağlanma, bireyin kendisi için önemli olan bireylere yönelik sağlıklı, güçlü ve duygusal bağlar kurabilmesi ve etkileşime geçebilmesidir (Bowlby, 1988). Bağlanma, intrauterin dönemde başlayan ve hayat boyu gelişerek devam eden bir süreçtir ve yenidoğan bebeğin fiziksel ve duygusal ihtiyaçları artıca artmaktadır (Aydemir ve Alparslan, 2016; Bowlby, 1988). Ebeveynleri ya da bakıcıları tarafından sevgi gören ve ihtiyaçları düzenli karşılanan çocuklarda güvenli bağlanma davranışı görülürken, ilgilenilmeyen ve ihtiyaçları düzensiz şekilde yerine getirilen çocuklarda güvensiz bağlanma görülmektedir (Özeren ve Akın, 2016). Bağlanmanın niteliği bebeğin yaşam boyunca ilişkilerindeki uyumunu ve kişilik yapısını etkilediğinden oldukça önemlidir. Bu nedenle bebeklik ve erken çocukluk dönemindeki olumsuz bağlanma çeşitlerinin ileriki dönemlerde ruhsal bozuklukların temelini oluşturdukları ve olumlu bağlanmanın sağlıklı ve mutlu bir yaşam için oldukça önemli olduğu bilinmektedir (Gümüş ve Güler, 2018).

Bağlanma kavramını, John Bowlby ortaya koymasına rağmen Mary Ainsworth bu kavramı daha çok irdelenmiş ve ‘‘Yabancı Durum Değerlendirmesi’’ adında test geliştirmiştir. Bu testte 12-24 aylık bebekler oyuncakların bulunduğu bir odada kısa süreliğine ebeveynlerinden ayrılarak yabancı bir kişi ile yalnız bırakılmış ve ardından tekrar ebeveynleriyle bir araya getirilmiştir. Ebeveynlerinden ayrılan bebeklerin ayrılma ve birleşme zamanları araştırmacı tarafından bebeğin görmeyeceği şekilde gözlemlenmiştir. Gözlem sonunda bebeklerin göstermiş olduğu tepkiler güvenli ve güvensiz bağlanma olarak iki gruba ayrılmıştır (Tablo 1). Aşağıdaki tabloda bağlanma çeşitleri ve bebeklerin ebeveynleri odada iken, ebeveynleri odadan ayrıldığında ve ebeveynleri tekrar odaya geldiğindeki davranışları kısaca özetlenmiştir (Mathews ve ark., 2019). Güvensiz bağlanma davranışı gösteren bebekler kendi aralarında güvensiz-kararsız ve güvensiz-çekingen olarak iki kategoride değerlendirilmiştir (Mathews ve ark., 2019; Edelstein ve ark., 2019). Güvensiz-dağınık bağlanma durumu ise Main ve Solomon tarafından daha sonra yapılan çalışmalar sonucu eklenmiştir (Chae ve ark., 2018).

Tablo 1. Bağlanma Durumlarının Gösterimi

Bağlanma Çeşitleri	Ebeveynleri Odada İken Davranışları	Ebeveynleri Odadan Ayrıldığında Davranışları	Ayrılma Sonrası Ebeveynleri Tekrar Odaya Geldiğindeki Davranışları
Güvenli Bağlanma	Ebeveynlerine güvenerek çevreyi ve oyuncakları keşfederler ve oynamaya başlarlar.	Ebeveynleri ayrıldığında onlara seslenerek aramaya başlarlar ve ulaşamadıklarında ağlarlar. Yabancı kişinin kendilerini sakinleştirmesine izin vermezler.	Ebeveynleri tekrar odaya geldiğinde sevinir, sarılır ve kısa sürede sakinleşirler. Sonra tekrar oyuncakları ile oynarlar.
Güvensiz-Kararsız Bağlanma	Ebeveynlerini sürekli kontrol eder ve yanlarında olmak isterler. Oyuncakları ile oynamazlar. Ebeveynleri odadan ayrılmak istediğinde sıkıca sarılır ve ağlarlar.	Ebeveynleri odadan zorla ayrılır. Bu bebekler aşırı kızgın ve ağlama halindedir. Yabancı kişinin sakinleştirmesine asla izin vermezler.	Ebeveynleri odaya geri döndüğünde aşırı öfkeli olurlar, elleriyle vurur ya da tekme atarlar. Temas kurmak için dikkat çekici hareketler sergilerler.

Tablo 1. (devamı)

Güvensiz-Çekingen Bağlanma	Ebeveynleri odada yokmuş gibi oyuncakları ile oyalanırlar. Ebeveynleri ile iletişim ve temasları azdır.	Ebeveynlerinin odadan ayrılmalarını umursamaz ve tepki göstermezler. Yabancı kişiyle rahatlıkla oynamaya devam ederler.	Ebeveynleri odaya döndüğünde görmezden gelirler, kaçınırlar ve umursamazlar. Yabancı kişiyle oynamaya devam ederler.
Güvensiz-Dağınık Bağlanma	Çelişkili korkulu ve başka türlü garip davranışlar sergileyebilirler.	Ebeveynleri odadan ayrıldığında ağlama, saklanma ve başka türlü davranış gösterebilirler.	Ebeveynleri döndüğünde yine karışık davranışlar göstermeye devam ederler. Kimseyi yanlarında istemezler, korkar ya da nasıl tepki vereceğini bilemez.

BABA BEBEK BAĞLANMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Babalar, eşlerinin gebeliği ile birlikte bağlanma davranışını geliştirme sürecine girmelerine rağmen, baba bebek bağlanması tam olarak doğumdan hemen sonra bebekle tanışma ile başlar, sahiplenme ve bağlanma evreleriyle devam eder, dokuz ay ile 24 ay arasında şekillenir (Etki Genç ve Özkan, 2016). Bebek bu süreçte gülümseme, ağlama, emme, bakma gibi bağlanmayı artırıcı birçok davranışta bulunmaktadır (Karataş, 2017). Tanışma evresinde baba bebeği ile ilgili duygu ve düşüncelere sahiptir. Bu evreden sonra ilk bağlanma davranışı olan bakışma başlar, dokunma ve gülümseme gibi davranışlar görülür. Tanışma evresinden sonra baba bebek arasında sahiplenme evresi oluşmaktadır, bu evre doğumdan sonra üçüncü günde başlamakta ve altıncı haftaya kadar devam etmektedir. Bu evrede baba bebek arasında sözel olumlu ifadeler ve sözel olmayan olumlu davranışlar karşılıklı olarak yansıtılmaktadır (Etki Genç ve Özkan, 2016). Son olarak bağlanma evresi görülmekte, bu evre doğumdan sonra altı ve sekizinci haftalarda gerçekleşmekte, baba bebek arasında uyum ve bağlanma duygusu oluşmaktadır (Kavalak ve Şirin, 2009).

Bebeğin gelişiminde ve ileriki yaşamında baba bebek bağlanması oldukça önemlidir fakat baba bebek bağlanmasını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin başında babanın bebek bakımına aktif olarak katılması gelmektedir. Bunun yanı sıra babanın eşiyle ilişkisi, eğitim durumu, iş yoğunluğu, sosyal destek varlığı, psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu bağlanmayı etkileyen diğer önemli faktörler arasındadır (Korkmaz, 2020).

Eğitim Durumu ve İş Yoğunluğu

Eğitim seviyesi yüksek olan babalarda baba bebek bağlanması eğitim seviyesi düşük olan babalara göre daha fazladır. Çünkü babaların eğitim düzeyi arttıkça bebek bakımı ve gelişimi konusunda kendilerini daha çok bilgili ve yetkin gördüklerini, sorumluluklarının ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin daha çok farkında olduklarını ortaya koyan çalışmalar vardır (Shorey ve ark., 2019; Lickenbrock ve Braungart-Rieker, 2015; Allport ve ark., 2018).

Sosyo-Ekonomik Durum

Babaların mesleği, eğitim seviyesi, yaşı ve geliri gibi faktörler onların sosyo-ekonomik durumlarını etkilemektedir. Genç babaların, yaşı daha büyük olanlara göre daha az eğitilmiş ve daha düşük gelir düzeyine sahip olmalarına neden olmaktadır. Eğitim seviyesi yüksek ve ekonomik durumu daha iyi olan yaşı ileri babaların ise bebekleri ile güvenli bağ kurma olasılıkları daha yüksektir (Lickenbrock ve Braungart-Rieker, 2015).

Sosyal ve Psikolojik Destek Varlığı

Doğumdan sonra genellikle annelere odaklanması babaların ihtiyaç duydukları sosyal ve psikolojik desteğin göz ardı edilmesine neden olmaktadır (Güleç ve Kavlak, 2015). Bu adaptasyon sürecinde desteksiz kalan babalarda anksiyete, stres ve depresyon gibi problemlerin görüldüğü bilinmektedir. Bu problemleri yaşayan babalar bebekleri ile etkileşime girmek, onlara dokunmak ve sevgi göstermek istemeyebilirler. Bu durum baba bebek etkileşimini ve bağlanmasını olumsuz etkilemektedir (Güleç ve Kavlak, 2015; Barker ve ark., 2017).

Eş ile İlişki

Çiftlerin kendi aralarındaki iletişimin ve ilişkilerindeki doyumun iyi ve tutarlı olması erkeklerin bebekleri ile etkileşimlerini ve baba bebek bağlanmasını arttırmaktadır. Çiftlerin mutlu ve huzurlu bir evliliğe sahip olmaları erkeklerin bebekleri ile daha fazla zaman geçirmelerini ve ilgilenmelerini sağlamaktadır. Diğer yandan, kötü ve mutsuz bir evliliğe sahip ailelerde erkeğin bebeğine olan ilgisi daha azdır (Güleç ve Kavlak, 2015; Doksat ve Çiftçi, 2016).

Bebek Bakımına Katılım

Babanın bebeğin hijyeni, beslenmesi, güvenliğinin sağlanması ve vücut sıcaklığının korunması gibi günlük faaliyetlere aktif olarak katılması baba bebek arasında iletişimi ve bağlanmayı etkilemektedir (Güleç ve Kavlak, 2015; Planalp ve ark., 2019). Bakıma katılan babaların bebeklerinin, bakıma katılmayan babaların bebeklerine göre daha güvenli bağlanma şekline sahip olduğu, sosyal ve bilişsel gelişimlerinin daha iyi olduğu, bağımsız olarak oyuncakları ile oynamalarının daha fazla görüldüğü ve sorunlar karşısında daha güçlü oldukları belirtilmektedir (Güleç ve Kavlak, 2015; Barker ve ark., 2017).

Diğer faktörler

Babaların kendi ebeveynlerinden güvenli bağlanma davranışı görmemeleri, çocukluk döneminde ihmal ve istismara maruz kalmış olmaları veya ebeveynlerini erken dönemde kaybetmiş olmaları, babaları psikolojik açıdan olumsuz etkileyebilir. Bu durumda baba bebeği ile isteyerek etkileşime geçmeyecek ve bebeğine karşı güvenli bağlanma davranışlarını yerine getiremeyecektir. Buna ek olarak bebeğin de ebeveynleri tarafından istismar türlerine maruz bırakılması güvenli bağlanmayı olumsuz etkileyecektir (Doksat ve Çiftçi, 2016).

Baba bebek bağlanmasını olumlu yönde etkileyen uygulamalara bakıldığında, Türkmen ve Güler'in (2022) yaptıkları çalışmada intrauterin dönemde baba-fetüs bağlanmasının babanın yaşından, eğitim düzeyinden, düzenli işinin olup olmamasından, gebeliğin planlı olmasından, çocuk sayısından ve babanın çocukluğunda kendi babası ile olan ilişkisinden etkilendiği bulunmuştur (Türkmen ve Güler, 2021). Özlüses ve Çelebioğlu (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada baba bebek bağlanmasına etki eden faktörlerin yanında, babalara bebek ile ilgili verilen eğitim türlerinin baba bebek bağlanmasına olumlu etki ettiği görülmüştür. Bebeği olan babalara verilen emzirme eğitiminin ilk altı ay içerisinde emzirme oranlarını arttırdığı ve bunun yanında baba bebek bağlanmasını da olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Özlüses ve Çelebioğlu, 2014). Buna rağmen Manav ve arkadaşları'nın (2021) gerçekleştirdikleri çalışmada çevrimiçi WhatsApp mesajları aracılığıyla anne ve babalara verilen ebeveynlik eğitiminin anne bebek bağlanma düzeyini olumlu etkilediği fakat baba bebek bağlanma düzeyinde önemli bir artış meydana getirmediği bulunmuştur (Manav ve ark., 2021).

BABALARIN YENİDOĞAN BAKIMINA KATILIMI VE BAĞLANMAYA ETKİSİ

Bağlanmayı etkileyen faktörlerin başında babanın bebek bakımına aktif ve yeterli sürede katılması yer alırken babanın bebek bakımına katılmasını etkileyen faktörler de bulunmaktadır. Babanın yaşı, eşi ile olan ilişkisi, eğitim ve çalışma durumu babaların bebek bakımına katılımını etkileyen en önemli faktörlerdendir. Bu faktörler doğrudan olmasa da dolaylı olarak baba bebek bağlanmasını etkilemektedir (Brunstad ve ark., 2020).

Yaş: Literatürde babaların bebek bakımına katılım oranlarının yaş ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Yetişkin babaların (31-36 yaş), adölesan babalara (19-24 yaş) göre sorumluluk alma durumları daha fazladır (Bal, 2014). Ayrıca yaş faktörü babaların özgüvenlerini ve babalık rolüne alışma durumlarını etkilemektedir. Babaların özgüven ve babalık durumuna alışma durumları yetişkinlik döneminde adölesan döneme göre daha fazladır (Kara ve ark., 2017; Telli ve Özkan, 2016).

Eş ile İlişkiler: Eşler arası ilişkinin ve iletişimin iyi olması babanın bebek bakımına katılması için motivasyonunu artırmanın yanında babalık rolüne geçişi de olumlu etkilemektedir (Benware, 2013). Bebek bakımı konusunda eşinden destek gören babaların evlilik memnuniyetleri daha yüksektir (Lawrence ve ark., 2008). Bu babalar bakıma daha aktif ve istekli katılarak bebekleriyle daha çok iletişim ve etkileşim kurmaktadır (Benware, 2013).

Eğitim Durumu: Babaların eğitim düzeyinin yüksek olması babalık rolüne kolay adapte olmalarını sağlamakta, babalığa ilişkin yeterlilik duygularını ve bebek bakımı ile ilgili özgüvenlerini artırmaktadır. Özkan ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında, babaların eğitim durumlarının ebeveynlik davranışlarını önemli düzeyde etkilediği saptanmıştır (Özkan ve ark., 2016). Bununla birlikte diğer bir çalışmada üniversite mezunu olan babaların bebek bakımı ile ilgili bilgi ve deneyimlerinin daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur (Kara ve ark., 2017).

Çalışma Durumu: Çalışan babaların zamanlarının çoğu işyerinde geçmesine ve eve

geldiklerinde bebek bakımına daha az zaman ayırmalarına rağmen babalık rolüne daha kolay adapte oldukları ve bebek bakımına yönelik özgüvenlerinin daha yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Kara ve ark., 2017; Telli ve Özkan, 2016).

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde, babaların kanguru bakımı ve ten tene temas gibi uygulamalara dahil edilmesi babaların bebek bakımına katılımını artırdığı ve bu durumda baba bebek bağlanmasını olumlu etkilediği görülmektedir. Toprak ve Erenel'in (2020) yürüttükleri çalışmada sezeryan doğumla yenidoğan bebeği olan babaların kanguru bakımı uygulamasına katılımı sağlanmıştır. Bakıma katılan ve katılmayan babalarla 12 ay sonra telefon görüşmeleri ve e-posta aracılığıyla irtibata geçilmiş ve kanguru bakımına katılan babaların bebek bakımına daha çok katıldıkları ve baba bebek bağlanmalarının daha iyi olduğu bulunmuştur (Toprak ve Erenel, 2020). Ayrıca Sook ve Ae'nin (2017) yoğun bakım ünitesinde prematüre bebeği olan 34 baba ile yapılmış çalışmada, babalara 3 seans ve her biri 60 dakika süren kanguru bakımı uygulanmış ve uygulamaya katılan babaların baba bebek bağlanma oranlarının katılmayan babalara göre oldukça yüksek olduğu görülmüştür (Sook ve Ae, 2017).

Kanguru bakımına ek olarak ten tene temas (TTT) uygulamasının da babaların bebek bakımına katılımını ve baba bebek bağlanmasını artırdığı bilinmektedir. İlk defa bebeği olan 20 yaş ve üzeri 83 baba ile gerçekleştirilen randomize kontrollü bir çalışma kapsamında, erken yenidoğan dönemindeki en fazla üç günlük bebeklerle babalar arasında en az 15 dakika süren ten tene temas uygulaması yapılmış ve babaların bebeklerle konuşmalarının, bebelere bakmalarının ve onlara dokunmalarının baba bebek bağlanmasını arttırdığı ortaya konulmuştur (Chen ve ark., 2017). Ayrıca Rahimi ve arkadaşlarının (2022) gerçekleştirdikleri bir çalışma kapsamında yoğun bakım ünitesinde konjenital anomalili çocuğu olan babalar yaklaşık üç hafta bebek bakımına katılmışlardır. Bu süre sonunda yoğun bakım ünitesinde bebek bakımına katılan babaların baba bebek bağlanmasının katılmayan babalara göre daha iyi olduğu görülmüştür (Rahimi ve ark., 2022).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışmalar incelendiğinde babaların yenidoğan bebek bakımına katılmaları ve bebekle aktif etkileşimde bulunmalarının baba bebek bağlanmasını olumlu etkilediği ve bu bebeklerin güvenli bağlandıkları anlaşılmaktadır. Nitekim alan yazında, babadan aktif bakım alanın bebeklerin bilişsel, sosyal, psikolojik gelişimlerine olumlu katkı sunduğu, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde sosyalleşmeleri ile çevrelerini keşfetme ve problem çözme yeteneklerinin gelişmesine yardım ettiği ve son olarak ileriki yaşam dönemlerinde kişilik gelişimleri ile iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Bunlara ek olarak güvenli bağlanan bebeklerin güvenli bağlanmayanlara göre dil gelişimleri ve kelime dağarcıklarının daha iyi gelişim gösterdiği ve daha az konuşma sorunları yaşadıkları vurgulanmaktadır. Diğer yandan babalarından aktif bakım alamayan ve güvensiz bağlanma gösteren bebeklerin çevrelerindeki kişilere karşı uyumsuz, saldırgan, sorunlarla baş etmede sorun yaşayan, uzun süreli ilişki kurmada başarısız ve bağımlı kişilik geliştirme gibi olumsuz tutumlar

sergilemeleri söz konusudur.

Baba bebek bağlanması, yukarıda değinilen çocuğa olan faydaları göz önüne alındığında oldukça önemli bir bağ olduğu görülmektedir. Bu noktada babaların bebek ile olumlu bağ geliştirmeye hamilelik döneminde anneye destek olarak başlamaları ve kontrollere birlikte gitmeleri önemlidir. Bebeğin doğumundan hemen sonra bağlanma ve bebek sağlığı açısından faydalı görülen kanguru bakımı ve ten tene temas uygulaması babalar tarafından uygulanmalıdır. Babalar kendilerini yeni doğan bakımı konusunda yeterli hissetmedikleri durumlarda başta eşleri olmak üzere arkadaş akraba veya sağlık çalışanları tarafından desteklenmelidir. Ebe ve hemşireler başta olmak üzere sağlık çalışanları tarafından, güncel çalışma sonuçlarını göz önünde bulundurarak, babalara bebeğin hijyeni, beslenmesi, güvenliği ve vücut sıcaklığının nasıl koruması gerektiği konusunda danışmanlık sunulmalı, aktif ve uzun süreli baba bebek etkileşimin önemi anlatılmalıdır. Ayrıca bebeği sağlık kuruluşunda uzun süre tedavi gören babalarının düzenli aralıklarla bebek bakımına katılmaları sağlanmalıdır. Son olarak, babaların yenidoğan bebek bakımına katılımlarının baba-bebek bağlanması üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar yapılarak literatüre katkı sunulmalıdır.

Yazar Katkıları: Fikir-S.E., A.Ç.; Tasarım- S.E., A.Ç.; Veri Toplaması ve /veya İşlemesi-S.E., A.Ç.; Analiz ve/veya Yorum- S.E., A.Ç.; Literatür Taraması- S.E.; Yazıyı Yazan- S.E; Eleştirel İnceleme- A.Ç.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Literatüre Katkısı

Bu çalışma, babaların yenidoğan bebek bakımına katılmalarının baba bebek bağlanmasındaki etkisini incelemiştir. Ayrıca bu çalışmada babaların daha çok bebek bakımına katılmasını teşvik etmek için onlara bu yönde bilgi ve destek sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

- Allport, B. S., Johnson, S., Aqil, A., Labrique, A. B., Nelson, T., Angela, K. C., ... & Marcell, A. V. (2018). Promoting father involvement for child and family health. *Academic pediatrics, 18*(7), 746-753.
- Arslanlı, E. S., Yiğit, R. (2022). COVID-19 pandemisi sürecinde prematüre bebeği olan ebeveynlerin ev ortamında yaşadıkları güçlüklerin azaltılması konusunda öneriler. *Eurasion Journal of Health Sciences, 5*(1), 106-111.
- Aydemir, H. K., Alparlan, Ö. (2016). Anne- bebek bağlanma ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanması: Aydın örneği, *Çağdaş Tıp Dergisi, 6*(3), 188- 199.
- Bal, S. (2014). *İlk kez babalık deneyimi yaşayan erkeklerin bebek bakımına katılmaya ilişkin görüşleri ve bakıma katılma durumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Barker, B., İles, J. E., Ramchandani, P. G. (2017). Babalar, babalık ve çocuk psikopatolojisi. *Psikolojide güncel görüş, (15)*, 87-92.
- Başer, M., Mucuk, S., Korkmaz, Z., Seviğ, Ü. (2005). Postpartum dönemde anne ve babaların yeni doğan

- bakımına ilişkin gereksinimlerinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, (14), 54-58.
- Benware, J. (2013). *Predictors of father-child and mother-child attachment in two-parent families*. Utah, Utah State University.
- Bowlby, J. (1988). Developmental psychiatry comes of age. *The American Journal of Psychiatry*, 145(1), 1-10.
- Brunstad, A., Aasekjaer, K., Aune, I., Nilsen, A. B. V. (2020). Fathers' experiences during the first postnatal week at home after early discharge of mother and baby from the maternity unit: a metasynthesis. *Scandinavian Journal of Public Health*, (48), 362-375.
- Canbay, Ç. F. (2020). Babalara verilen web tabanlı eğitimin doğum sonrası fonksiyonel durumlarına etkisi (Doktora tezi). Aydın. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Chae, Y., Goodman, M., Goodman, G. S., Troxel, N., McWilliams, K., Thompson, R., & Widaman, K. F. (2018). How children remember the strange situation: The role of attachment. *Journal Of Experimental Child Psychology*, (166), 360-379.
- Chen, E. M., Gau, M. L., Liu, C. Y., Lee, T. Y. (2017). Effects of Father-neonate skin-to-skin contact on attachment: a randomized controlled trial. *Nursing Research and Practice*, 1-8.
- Çetin, A., Ersoy, A. Ö. (2017). 12-14 yaş arası ergenlerin sosyal beceri düzeyi ile ebeveynlerine bağlanma güvenliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 420-440.
- Doksat, N. G., Ciftci, A. D. (2016). Bağlanma ve yaşamdaki izdüşümleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*. 25(4), 489-501.
- Durmazoğlu, G., Çiçek, Ö., Okumus, H. (2020). Postpartum Dönemde annelerin algıladıkları eş desteğinin emzirme üzerine etkisi. *Türk Pediatri Arşivi*. DOI: 10.14744/TurkPediatriArs.2020.09076
- Edelstein, R. S., Chin, K., Saini, E. K., Kuo, P. X., Schultheiss, O. C., Volling, B. L. (2019). Adult attachment and testosterone reactivity: Fathers' avoidance predicts changes in testosterone during the strange situation procedure. *Hormones And Behavior*, (112), 10-19.
- Genç, E. R., Özkan, H. (2016). *Ebeler için yenidoğan sağlığı ve hastalıkları*. 2. Baskı. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Güleç, D., Kavlak, O. (2015). Baba-bebek bağlanması ve hemşirenin rolü. *Turkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 7(1), 63-8.
- Gümüş, Z., Güler, K. (2018). Yetişkin bireylerdeki bağlanma stillerinin demografik özellikleri ve yaşam kaliteleriyle olan ilişkisinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(78), 505-521.
- Kara, F., Uçan, S., Güzel, A. (2017). Babaların bebek bakımı konusundaki özgüvenleri ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 92-96.
- Karataş, Z. (2017). Bağlanma kuramı açısından kurum bakımının çocuklar üzerindeki etkileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 868-875.
- Kavalak, O., Şirin, A. (2009). Maternal bağlanma ölçeğinin türk toplumuna uyarlanması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (11), 188-202.
- Korkmaz, H. (2020). *0-1 Yaş bebeği olan annelerde postpartum depresyonun baba-bebek bağlanmasına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Tokat, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-91.
- Lawrence, E., Rothman, A. D., Cobb, R. J., Rothman, M. T., Bradbury, T. N. (2008). Marital satisfaction across

- the transition to parenthood. *Journal of family psychology*, 22(1), 41–50. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.1.41>.
- Lickenbrock, D. M., Braungart-Rieker, J. M. (2015). Examining antecedents of infant attachment security with mothers and fathers: An ecological systems perspective. *Infant Behavior and Development*, (39), 173-187.
- Manay, I. A., Gözüyeşil, E., Tar, E. (2021). The effects of the parenting education performed through whatsapp on the level of maternal-paternal and infant attachment in Turkey. *Journal of Pediatric Nursing*, (61), 57-64.
- Mathews, T. L., Emerson, M. R., Moore, T. A., Fial, A., Hanna, K. M. (2019). Systematic review: feasibility, reliability, and validity of maternal/caregiver attachment and bonding screening tools for clinical use. *Journal of Pediatric Health Care*, 33(6), 663-674.
- Özeren, G., Akın, S. (2016). Anne-baba bağlanma biçimleri ve kişilerarası ilişkilerin değerlendirilmesi. *İstanbul Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Tıp Dergisi*, 2(3), 222-232.
- Özkan, H., Çelebioğlu, A., Üst, D. Z., Kurudirek, F. (2016). Doğum sonu dönemde babaların ebeveynlik davranışlarının incelenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 6(3), 191-196.
- Özlüses, E., Çelebioğlu, A. (2014). Educating fathers to improve breastfeeding rates and paternal- infant attachment. *Indian Pediatrics*, 51(15), 654-657.
- Planalp, E. M., O'Neill, M., Braungart-Rieker, J. M. (2019). Parent mind-mindedness, sensitivity, and infant affect: Implications for attachment with mothers and fathers. *Infant Behavior and Development*, (57), 2-11.
- Rahimi, S., Nourian, M., Varzeshnejad, M., Mahdizadeh, M. (2022). Effect of fathers' involvement in the care of neonates with congenital anomalies on paternal bonding: A quasi-experimental study. *Iranian Journal of Neonatology*, 13(1), 47-54.
- Shorey, S., Ang, L., Goh, E. C., Lopez, V. (2019). Paternal involvement of Singaporean fathers within six months postpartum: A follow-up qualitative study. *Midwifery*, (70), 7-14.
- Shorey, S., Dennis, C. L., Bridge, S., Chong, Y. S., Holroyd, E. (2017). First-Time father's postnatal experiences and support needs: A descriptive qualitative study. *Journal of Advanced Nursing*, 73(12), 1-10.
- Sook, K. E., Ae, C. Y. (2017). The effect of fathers' kangaroo care experience of preterm babies on paternal attachment. *Journal of Korean Critical Care Nursing*, 10(2), 45-55.
- Telli, A. A., Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, (6), 127-134.
- Toprak, Ü. F., Erenel, Ş. A. (2020). Impact of kangaroo care after caesarean section on paternal-infant attachment and involvement at 12 months: A longitudinal study in Turkey. *Health and Social Care Community*, (29), 1502-1510.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2022). Güncel Türkçe Sözlük. Retrieved from: <https://sozluk.gov.tr/> Accessed: 14 March 2022
- Türkmen, H., Güler, S. (2021). Factors affecting intrauterine paternal- foetal attachment and the responsibility status of fathers concerning mothers and babies. *Journal of Reproductive And Infant Psychology*, 1-14.
- Yılmaz, A., Adem, B., Esenay, F. I. (2018). Annelerin doğum sonrası bebek bakım gereksinimlerinin belirlenmesi: Nitel bir çalışma, *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 147-156.